

Remiss blankett

Remiss (beteckning)	Remiss av Boverkets rapport <i>Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn</i>
Ansvarig myndighet	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Sista svarsdatum	14 maj 2025
Diarienummer	LI2024/02351
Länk	https://www.regeringen.se/remisser/2025/02/remiss-av-boverkets-rapport-uppdrag-att-framja-en-cirkular-ekonomi-i-bygg--och-fastighetssektorn/?mtm_campaign=Remiss&mtm_source=Remiss&mtm_medium=email
Remissmottagarfunktion	li.remissvar@regeringskansliet.se li.bb@regeringskansliet.se
Remissen ska besvaras ja/nej (ev. motivering i sammanfattning av remissen)	Ja
Besvaras av	RISE Research Institutes of Sweden
Sammanfattning av remissen Boverkets rapport om att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn beskriver nuvarande utmaningar och föreslår åtgärder för att öka återbruk och återvinning. Marknaden för cirkulär ekonomi är omogen med begränsad tillgång till återbrukade produkter och få affärsmodeller. Det är viktigt att använda befintliga byggnader så länge som möjligt för att minska resursflöden och avfall. Återbruk och materialåtervinning är fortfarande på låga nivåer, och det finns stora luckor i statistiken. Rapporten föreslår att utveckla information och vägledning, införa klimatdeklarationer för ombyggnader, och använda digitala verktyg för att stödja omställningen. En resurshushållningsplan föreslås för att hantera återbruk, återvinning och avfall separat från tekniska krav. Kritiska byggmaterial identifieras och hanteras för att minska sårbarheten i försörjningskedjan. Digitalisering är en nyckel för att underlätta omställningen, med förslag på öppna standarder och gemensamma datamiljöer. Ekonomiska styrmedel som skatter och subventioner föreslås för att skapa incitament för cirkulära affärsmodeller. Olika aktörer, inklusive kommuner, offentliga beställare och finansinstitut, har viktiga roller i att driva på utvecklingen mot en mer cirkulär bygg- och fastighetssektor.	

Sammanfattning av remissvar

Policy i PBL och BBR

RISE stödjer Boverkets bedömning att använda lagstiftningen för att underlätta bevarandet och återanvändandet av byggnader genom att förtydliga och vägleda kommuner vid justering och uppdateringar av gällande detaljplaner så att marknadens aktörer effektivare kan använda planerna för att främja ändring av användning och undvika rivning. RISE förespråkar även att tydliggöra och vägleda en flexiblere bygglovsprocess där vissa ställningstagande kan skjutas upp till senare skede än i bygglovet för att möjliggöra återbrukat material. I nya detaljplaner behöver kommuner vägledning för att skapa förutsättningar för flexibilitet samt cirkulära planbeskrivningar i framtiden. RISE medverkar i flera forum och innovationsprocesser tillsammans med kommuner och marknadsaktörer inom ovan och stödjer gärna denna process på en nationell nivå.

Kvalitetssäkring

RISE delar Boverkets uppfattning att främst material i stomkonstruktionen, betong, stål och trä ger de största konsekvenser vid materialbrist och samtidigt dess återbruk och återvinning har den största potentialen att minska avfallsmängder och klimatpåverkan av byggnader i byggnadsfasen. RISE bedömer att återbruk av bärverksdelar inte kan ske med produkter tillgängliga "från hyllan" på grund att logistiska utmaningar och stora kostnader för utveckling av anläggningar eller hubbar som kan hantera hundratals tusen element per år. Samtidigt saknar materialleverantörer ekonomiska incitament för omställning från linjära till cirkulära affärer eller att ta ansvar för avfallet som deras produkter lämnar efter användningsfasen i en bransch som arbetar på väldigt låga marginaler som förhindrar enstaka företags omställning. Det krävs samtidigt krav i regelverket och ekonomisk stimulering för att ställa om hela branschen samtidigt och skapa nya samverkansmodeller, nya värdekedjor för att klara omställningen. Det blir snarare en grupp av aktörer bestående av specifika producenter som ska genomföra återbruksprocessen tillsammans. Här finns ett antal identifierade innovationsprojekt som ex. Återhus som identifierat nya tjänster och aktörer som behöver bli en del av en storskalig återbruksmarknad som omfattar t ex. kvalitetssäkrade produkttegenskaper, certifierade cirkulära produkter och personer för cirkulära tjänster. RISE erbjuder redan nu den typ av tjänster och ska satsa på utveckling av dessa bl.a. genom etablering av Center för Kvalitetssäkrat Återbruk på RISE (KÅR). Detta tar bort argumenten om osäkerheter kring garantifrågor och producentansvaret.

Referensvärden, Gränsvärden och Klimatdeklarationen

RISE stödjer förslaget att ta fram referensvärden för klimatavtryck vid ombyggnation. Det är dock viktigt att dessa värden tillgängliggörs samt att tydlig information redovisas om vilka process/material/produkt-beslut som tagits för att förstå vad som lett till ett visst värde.

Gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan behöver införas snarast med tydliga konsekvenser (ex. avslag av bygglov eller avgifter per ton av CO₂ekv över gränsen) för att stimulera omställningen.

Kompetenshöjning

Det finns ett stort behov för kompetenshöjning i branschen inte minst hos kommuner kring processer som:

- Utformning av resurshållningsplaner - utbildningar, mallar, goda exempel (fastighetsutvecklare)
- Kompetens kring detaljplaneutformning
- Materialinventering

- Bygglövs- och rivningslövs-process

RISE arbetar just nu med ett antal vägledningar för funktionskrav för främjande av cirkulärt byggande som ex. Vägledning för återbruk av betongkonstruktioner, och guide för kvalitetssäkring av limträprodukter inom Återhus 3.0.

Återbruksmarknad

RISE delar uppfattningen om brist på fungerande och kommersiellt bärkraftiga cirkulära affärsmodeller för återbruket och att det är en omogen marknad. Mer specifikt att det finns en matchningsproblematik mellan utbud och efterfrågan. Vissa produkter tar för lång tid för de återbrukshubbar som existerar att bli av med, medan andra produkter inte går att hitta, trots stor efterfrågan. Erfarenheter från RISE arbete i projektet "Storskalig Återbruksmarknad", på uppdrag av Business Region Göteborg och Framtiden AB är det i flera fall svårt att veta vem exakt som köper in respektive byggprodukt högre upp i byggekdan. Ibland är det projektansvarig, ibland är det installatör eller annan underentreprenör, vilket gör det utmanande att rikta insatser för att nå dessa och skapa incitament att köpa återbrukat. Det hade med fördel kunnat utvecklas i vidare genomlysning av inköpsprocessen av respektive prioriterat byggmaterial för återbruk. Att nå de som faktiskt tar besluten i köpprocessen och förstå deras incitament hade kunnat möjliggöra för utvecklandet av bärkraftiga cirkulära affärsmodeller som är designade utefter kundens möjligheter. Detta hade RISE kunnat bistå materialproducenter och tillverkare med att få en djupare förståelse om cirkulära affärsmodeller.

Datamiljöer och digitalisering

Det finns ett behov att klargöra för byggnadsbranschen på vilket sätt EU:s krav på redovisning av mängder återvunnen och återbrukat material ska implementeras i Sverige i praktiken. RISE inser att ett förslag för implementering av Digitalförslaget vilket ökar spårbarheten av byggnadsmaterial med användning av IFC-standarder följer trender internationellt. Ett särskilt intressant förslag gäller ett gemensamt nordiskt system. Här skulle RISE kunna bistå med utveckling av systemet genom innovationsprojekt inom forskningsprogram som ex. Shift Sweden och även bistå med implementering av detta hos offentliga och privata aktörer på marknaden. Det krävs finansiering för utveckling av den nämnda i rapporten öppen källkod för cirkulär ekonomi.

Det saknas också som nämns tillgång till kvantifierbara data för att kunna mäta och följa upp utvecklingen av både mängden avfall med även återbrukat material och produkter på återbruksmarknaden. Att tillgängliggöra information/data över hur mycket material och produkter från byggnader som rivs/demonteras och som finns tillgängligt för återbruk kontinuerligt och hur mycket återbrukat material och produkter som varje byggprojekt använt hade kunnat bli en viktig indikator på hushållandet av våra viktigaste material och produkter ur ett klimat- och resurseffektivitetsperspektiv.

Internationellt pågår ett viktigt arbete inom CEN TC350 SC1 för framtagning av en horisontell standard för återbruksinventering/ före rivningsbesiktningar. Detta behöver dock kompletteras med nationella vertikala standarder för specifika produkt att kunna implementeras effektivt. Standarder, vägledningar för byggprodukter såsom prefabricerade betong, tegel och stål är under utveckling eller bör tas fram.

Rivningslov

RISE anser att rivningslov är en möjlighet att skapa underlag för en material- och produktdata som kan användas för att åskådliggöra vilka material och produkter som kommer att finnas tillgängliga på en återbruksmarknad. Genom att samla in data

i detta skede på ett systematiserat vis skapas förutsättningar för en storskalig marknad. RISE driver frågan genom bl a inom forskarskolan ASSURE samt inom uppdraget *PM Kunskapsöversikt - rivningslov som ett medel för ökad cirkularitet i byggsektorn Stockholms stad* där det finns förslag på hur denna data kan samlas in och klassificeras. Denna information/data ger också förutsättningar för att förstå och beräkna klimatpåverkan av det material som kan återbrukas istället för att rivnas. På sikt borde rivningslov omvandlas till demonteringslov för att understryka vikten av resursåtertagningen.

Verification

Transaction 09222115557546203216

Document

Remissvar RISE- Boverkets rapport Uppdrag att främja
en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn

Main document

4 pages

*Initiated on 2025-05-08 09:57:19 CEST (+0200) by Linda
Björck (LB)*

Finalised on 2025-05-08 10:37:39 CEST (+0200)

Initiator

Linda Björck (LB)

RISE Research Institutes of Sweden AB

Company reg. no. 556464-6874

linda.bjorck@ri.se

+46 10 722 32 77

Signatories

Marco Lucisano (ML)

marco.lucisano@ri.se

+46768767285

Signed 2025-05-08 10:37:39 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. Information in italics has been safely verified by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

